AVOKATI I POPULLIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT
Seksioni i Veçantë

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax:+355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot. **Tiranë ___/___/2024**
Nr. Dok. 202400231/5

Lënda: *Rekomandim për marrjen e masave të nevojshme për arsyetimin dhe dorëzimin në sekretari për ekzekutim, të vendimit penal, të Gjykatës së Apelit Tiranë, i datës 19.04.2022, ku është lënë në fuqi Vendimi nr. 179, datë 17.11.2021, i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, për shtetasin F. Sh.*

GJYKATËS SË APELIT TË JURIDIKSIONIT TË PËRGJITHSHËM TIRANË

I nderuar,

Në Institucionin e Avokatit të Popullit ka paraqitur ankesë i burgosuri F. Fetah Sh., i cili pretendon se nuk është zbardhur ende vendimi penal në ngarkim të tij, i dhënë nga gjykata juaj në datën 19.04.2022, për veprën penale "*Vrasje e mbetur në tentativë*", dhe për këtë arsye ai vazhdon të mbahet në regjimin e paraburgimit, në IEVP "Jordan Misja", Tiranë.

Për verifikimin e kësaj ankese, iu drejtuam institucionit tuaj me shkresën Nr.K2/F4-2 prot., datë 28.02.2024 dhe shkresën e përsëritur Nr. K2/F4-3 Prot., datë 11.04.2024, ku kërkuam të informohemi nëse ishte dhënë vendim penal për shtetasin F. Sh., në cilën datë ishte dhënë ky vendim dhe nëse nuk ishte arsyetuar, cila ishte arsyeja.

Në përgjigjen tuaj, ardhur me shkresën Nr.4322/1 prot., datë 09.04.2024, jemi vënë në dijeni se: në Gjykatën tuaj është regjistruar çështja penale me numër 56180-00090-30-2022 sistemi, datë 21.01.2022 regjistrimi, numër 5639 akti, në ngarkim të të pandehurit F. Sh., i akuzuar për kryerjen e veprës penale të parashikuar nga neni 278/1 i Kodit Penal. Gjykimi i kësaj çështje ka përfunduar në datën 19.04.2022 në Gjykatën e Apelit Tiranë, ku është vendosur "*Lënia në fuqi e vendimit me nr. 179, datë 17.11.2021 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër*" dhe deri në datën 09.04.2024, vendimi i arsyetuar nuk është dorëzuar në Kryesekretarinë e Gjykatës. Për sa i përket arsyes së mos arsyetimit të

vendimit nuk na është dhënë ndonjë shpjegim. Gjithashtu, në përgjigjen Tuaj nuk kemi informacion se cili ka qënë gjyqtari i kësaj çështje dhe nëse vazhdon të ushtrojë detyrën e gjyqtarit pranë kësaj gjykate aktualisht.

Pra, rezulton se nga data e shpalljes së vendimit penal për këtë shtetas, nga Gjyakata e Apelit Tiranë, e deri në datën 09.04.2024, **kanë kaluar 1 vit, 11 muaj, e 21 ditë**.

Ndërkohë, evidentojmë se në nenet 382 dhe 386 të Kodit të Procedurës Penale përcaktohet shprehimisht se:

"*Neni 382*

1. Pas marrjes së vendimit bëhet arsyetimi i tij duke u bazuar në provat dhe ligjin penal, si dhe nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e trupit gjykues.
2. Kur vendimi shpallet i përmbledhur, ai arsyetohet i plotë ***brenda 30 ditëve nga shpallja e tij****. Ky afat mund të zgjatet për një periudhë* ***tjetër 30-ditore*** *nëse çështja është gjykuar në Gjykatën kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar.*
3. Kur personi i dënuar është në masë sigurimi personal, sipas neneve 237 dhe 238 të këtij Kodi, vendimi arsyetohet ***brenda 15 ditëve nga data në të cilën është shpallur ose brenda 30 ditëve*** *kur është gjykuar nga Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar.*
4. Afati i parashikuar për të arsyetuar vendimin me shkrim, sipas pikave 2 dhe 3, të këtij neni, mund të zgjatet në raste përjashtimore, për shkaqe të përligjura. Në këtë rast njoftohet kryetari i gjykatës.

Neni 386

1. Vendimi depozitohet në sekretari menjëherë pas arsyetimit, brenda afateve të parashikuara në nenin 382 të këtij Kodi. Nëpunësi i caktuar vë nënshkrimin dhe shënon datën e depozitimit.
2. Vendimi u njoftohet palëve në adresën e deklaruar prej tyre. Njoftimi i kryer në adresën e deklaruar nga palët konsiderohet i realizuar."

Në rastin objekt hetimi administrativ, rezulton se ka kaluar afati ligjor për arsyetimin e vendimit penal, dhe vonesa prej afërsisht dy vite nga shpallja e vendimit, është një kohë e paarsyeshme, duke patur parasysh edhe vështirësitë me të cilat po përballet gjykata.

Institucioni i Avokatit të Popullit ka konstatuar edhe më parë, se në gjykata të ndryshme të vendit ka vonesa që shkojnë shpesh në disa muaj, e në disa raste me vite, për dorëzimin e vendimeve të arsyetuara në sekretari dhe më pas njoftimin e tyre palëve ndërgjyqëse.

Avokati i Popullit vlerëson se funksionimi i sistemit të drejtësisë në vendin tonë, prej disa viteve, po përballet me vështirësi dhe sfida të mëdha. Zbatimi i reformës në drejtësi, ka rritur ngarkesën e punës së gjyqtarëve në të gjitha nivelet e gjykatave në shkallë vendi,

për shkak të mungesave dhe largimeve të një numri të konsiderueshëm gjyqtarësh dhe moszëvendësimit të tyre me të rinj.

Miratimi i reformës në drejtësi dhe zbatimi i saj duhet të garantojnë qëllimin dhe të përmbushin nevojat e shoqërisë tonë për funksionimin e shtetit të së drejtës, arritjen e pavarësisë së sistemit të drejtësisë, si dhe rikthimin e besimit të publikut tek institucionet e këtij sistemi. Por zvarritja e proceseve gjyqësore me muaj e madje me vite të tërë, ka cenuar të drejtën për akses në drejtësi dhe drejtësinë pa vonesa.

Ndërkohë, e gjejmë me vend të theksojmë rëndësinë e respektimit të parimit sipas së cilit gjykata duhet të realizojë një gjykim të drejtë, të pavarur dhe të paanshëm brenda një afati të arsyeshëm, për të garantuar kështu të drejtat kushtetuese e ligjore të qytetarëve.

Në vlerësimin e Avokatit të Popullit e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm ligjor është një ndër të drejtat themelore. Për këtë arsye, e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm nuk është dhe nuk duhet të mbetet një e drejtë apo garanci deklarative, por është një standard kushtetues, i garantuar dhe i sanksionuar në aktet që përcaktojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si në nivel ndërkombëtar respektivisht në nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ashtu edhe në të drejtën e brendshme në nenin 42[1] të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Sjellim në vëmendje edhe qëndrimin e mbajtur nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë në jurisprudencën e saj, e cila në disa vendime ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, pjesë e të cilit është edhe gjykimi brenda një afati të arsyeshëm, garantohet nga neni 42 i Kushtetutës dhe se kjo e drejtë luan një rol qendror në sistemin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut (shih vendimet nr. 37, datë 05.11.2021; nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese).

Gjithashtu Gjykata Kushtetuese në vendimin nr.12. datë 05.03.2012 ka arsyetuar se: "*Arsyeshmëria e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet mbi bazën e kritereve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së sipas së cilës arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të veçanta të çështjes, duke patur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuesit, sjelljen e autoriteteve,si dhe rrezikun që passjell për kërkuesin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit*". Gjykata Kushtetuese ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Arsyetimi i vendimit është një element thelbësor i një vendimi të drejtë.

[1] Në nenin 42 të Kushtetutës parashikohet se:
1. Liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe me ligj nuk mund të cenohen pa një proces të rregullt ligjor.
2. Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetues dhe ligjorë, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.

Neni 6 "*E drejta për një proces të rregullt*", i KEDNJ-së zë një vend të rëndësishëm në tërësinë e të drejtave që garanton kjo konventë. Një proces i rregullt ligjor në çështje civile dhe penale është një element bazë i parimit të shtetit të së drejtës. Midis garancive që lidhen direkt ose indirekt me gjykatën janë ndër të tjera: publiciteti i gjykimit (seancat e hapura dhe shpallja e vendimit publikisht), mënyra e zhvillimit të rregullt të seancave gjyqësore, konkretisht elementë të tillë si: barazia e armëve, afati i arsyeshëm, arsyetimi i vendimeve, etj.

Në referim të vendimeve të GJEDNJ[2], por edhe praktikës së saj në përgjithësi "*case laë*", gjykatat vendase kanë detyrimin që të respektojnë parimin e rëndësishëm "*të përfundimit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm*". Sa më sipër, si pjesë përbërëse e procesit të rregullt ligjor, ky parim garanton mbrojtjen e të gjitha palëve të përfshira në procesin gjyqësor ndaj "*vonesave të tepruara procedurale*", që në administrimin e drejtësisë rrezikojnë të drejtat e palëve dhe shtetin e së drejtës. Një drejtësi jo efikase dhe e vonuar çon në dëmtimin e besimit të qytetarëve tek institucionet e shtetit. Në çështjet gjyqësore, periudha e arsyeshme që merret në konsideratë për zhvillimin e procesit të rregullt ligjor fillon me ngritjen e padisë dhe përfundon kur vendimi i arsyetuar merr formë të prerë.

Vonesa në arsyetimin e vendimit penal, sjell pengesa për të dënuarin për të ushtruar në mënyrë të efektshme të drejtën e rekursit, për të kaluar nga regjimi i paraburgimit në regjimin e të dënuarve, për t'u transferuar në një IEVP më afër vendbanimit të familjes, për të marrë takim me familjarët pa miratim paraprak të prokurorit, për të përfituar ulje dënimi për sjellje të mirë, për të përfituar leje shpërblyese, për të përfituar nga amnistia dhe për të bashkuar dënimet apo edhe për t'u liruar me plotësimin e dënimit.

Institucioni i Avokatit të Popullit ka parasysh faktin se në gjykata aktualisht ka një numër të konsiderueshëm të çështjeve të paraqitura për gjykim, gjë që çon në ngarkesë voluminoze të punës së gjyqtarëve, por nga këndvështrimi i Avokatit të Popullit kjo barrë kurrsesi nuk mund t'u ngarkohet shtetasve.

Nëse do t'i referohemi të dhënave të raportit vjetor të KLGJ-së[3] për vitin 2023 rezulton se në Gjykatën e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë, numri i gjyqtarëve sipas dekretit është 78, ndërkohë ushtrojnë detyrën 24.1. Në krahasim me një vit më parë rezulton një rritje e ngarkesës në punë për gjyqtarët me 3561 çështje. Mungesa e burimeve njerëzore si dhe rritja e ngarkesës mesatare në punë për gjyqtarët ka sjellë si pasojë tejzgjatje të proceseve gjyqësore si dhe mos respektimin e afateve ligjore të parashikuara në Kodin e Procedurës Civile (neni 308) e Kodit të Procedurës Penale (neni 382) për arsyetimin e vendimeve.

---

[2] PGV kundër Italisë, vendimi i GJEDNJ, datë 7.11.2000; **Çështja X kundër Francës, 1998;** Vocaturo kundër Italisë; Cappello kundër Italisë; Darvan kundër Turqisë, 2009; Zimmermann dhe Steinner kundër Zvicrës, datë 13.06.1983; Vendimi K.Klitshe de la Grande kundër Italisë, 27.10.1994; Poiss kundër Austrisë, datë 23.04.1097.
Vendimi "Hadjianastassiou kundër Greqisë, 16.12.1992

[3] https://klgj.al/raporte-klgj/ fq 74.

Ky shqetësim është ngritur dhe në raportin tematik të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, të Shtatorit 2023[4]. Në këtë raport ILD ka analizuar gjetjet në raport me situatën faktike në gjykata, nga ku ka rezultuar se 89% e vendimeve janë arsyetuar brenda një afati 120 ditor, ndërkohë që brenda afatit ligjor të përcaktuar në Kodin e Procedurës Civile e Penale, rezulton 41% e vendimeve. ILD ka arritur në përfundimin se duke vlerësuar ngarkesën në punë të gjyqtarëve, numrin e reduktuar të tyre në detyrë, kapaciteteve dhe mundësive aktuale përfshirë dhe ato infrastrukturore, afatin 120 ditorë për arsyetimin e vendimit do ta konsiderojë si një afat të arsyeshëm që i nevojitet gjyqtarit. Në këtë përfundim ILD arrin, përsa i përket qëndrimit që ky Institucion duhet të mbajë në raport me përgjegjësitë disiplinore që propozohen ndaj magjistratëve të cilët nuk kanë respektuar afatet e arsyetimit të vendimeve të përcaktuar në ligj, kjo dhe në referim të jurisprudencës së Gjykatës së Lartë[5].

Çmojmë se, gjykimi i çështjeve në kohë, arsyetimi i vendimeve, si dhe dorëzimi i tyre brenda afateve procedurale, apo kufirit të arsyeshëm, nevojitet të adresohen. Në këtë rast, konstatojmë se është cënuar e drejta për një proces të rregullt ligjor.

Për sa parashtruam më sipër, në vijim të kryerjes së misionit kushtetues e ligjor në rolin e nxitësit të standardeve më të larta të të drejtave dhe lirive të njeriut në vend dhe me qëllim rivendosjen në vend të të drejtave të shkelura ankuesit, bazuar në pikën 3 të nenit 63 të Kushtetutës ku parashikohet se: "*Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike*", si dhe në nenin 21/b të Ligjit Nr.8454 datë 04.02.1999 "*Për Avokatin e Popullit*", i ndryshuar, ku përcaktohet se: "*Avokati i Popullit paraqet rekomandime për marrje masash për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ që, sipas tij, ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive*",

R E K O M A N D O J M Ë:

Marrjen e masave të menjëhershme organizative për arsyetimin dhe dorëzimin në sekretari për ekzekutim, të vendimit penal, të Gjykatës së Apelit Tiranë, të datës 19.04.2022, ku është lënë në fuqi Vendimi nr. 179, datë 17.11.2021 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, për shtetasin F. Sh.

Për qëndrimin që do të mbani dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi në ktheni përgjigje brenda 30 ditëve në përputhje me nenin 22, të ligjit nr.8454, datë 04.02.1999 "*Për Avokatin e Popullit*", të ndryshuar.

---

[4] https://ild.al/sq/2023/10/04/raport-i-inspektimit-mbi-proceduren-e-shpalljes-dhe-arsyetimit-te-vendimeve-gjyqesore-te-gjykates-se-shkalles-se-pare-te-juridiksionit-te-pergjithshem-tirane-dhoma-civile-dhe-gjykates-administrat/.

[5] Vendim i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nr.5 datë 12.12.2013.
Çështja me palë: paditëse N.T, i paditur KLD, me objekt padi: Kundërshtim vendimi i KLD-së për shkarkimin e paditësit nga detyra e gjyqtarit.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

K O M I S I O N E R I

Besnik DEDA